

Handläggare: Lena Skott
Telefon: 08-508 20 032

PLAN FÖR FÖRSKOLEUTBYGGNAD I VANTÖR

Inriktningsärende.

FÖRSLAG TILL BESLUT

1. Förvaltningen får i uppdrag att planera förskoleutbyggnad enligt förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Förvaltningen får i uppdrag att påbörja projektering för återuppbyggnad av förskola/skola med 4-5 förskoleavdelningar på fastigheten Trollesundsvägen 55.
3. Förvaltningen får i uppdrag att hos SISAB återta beställning av förskolepaviljong avseende Rågsved, vilket beslutades av Vantörs stadsdelsnämnd 2006-11-21 (dnr 402-443/2006).

Gillis Hammar
Stadsdelsdirektör

Göran Sjödin
Avdelningschef

SAMMANFATTNING

I ärendet presenterar förvaltningen förslag på lokallösningar för att klara behovet av förskoleplatser i Vantör på kort och lång sikt, för att nämnden ska kunna tillgodose barnomsorgsgarantin och kommunfullmäktiges mål för barngruppernas storlek. Förvaltningen uppskattar att ca 11 nya avdelningar bör inrättas under perioden 2008-2010 med start från höstterminen 2007, störst är behovet i Bandhagen/Högdalen. Ärendet innefattar bl.a. förslag på projektering av en ny förskola, med 4 alternativt 5 avdelningar, på Trollesundsvägen 55 i Bandhagen.

ÄRENDETS BEREDNING

Detta tjänsteutlåtande är utarbetat inom strategi- och planeringsavdelningen samt verksamheten för barn och ungdom. Information enligt § 19 MBL har skett 2007-02-19. Samverkan och förhandling enligt § 11 MBL har skett 2007-03-15.

BAKGRUND

Förvaltningen följer och analyserar kontinuerligt utvecklingen när det gäller behovet av förskoleplatser, bl.a. baserat på köstatistik, prognoser om befolkningsutvecklingen och information om planerad bostadsproduktion.

I mars 2006 fattade Vantörs stadsdelsnämnd inriktningsbeslut (bilaga 1) avseende förskoleutbyggnad för att tillgodose behovet av platser på kort och lång sikt. Ärendet baserades på USK:s befolkningsprognos ”Prognos 05”, köstatistiken, planerad nyproduktion av bostäder m.m. Föreliggande tjänsteutlåtande tar sin utgångspunkt i fjolårets inriktningsbeslut och innehåller en nulägesbild av arbetet kring förskoleutbyggnad i Vantör och vilket behov som kan skönjas av ytterligare utbyggnad på kort och lång sikt. En revidering av tidigare planering är nödvändig av flera skäl, dels mot bakgrund av USK:s senaste befolkningsprognos om utvecklingen av antalet barn i förskoleålder, dels utifrån ny information som tillkommit och händelser som har inträffat som påverkar förvaltningens planeringsförutsättningar.

FÖRSKOLEUTBYGGNAD UNDER 2006 OCH VÅREN 2007

I enlighet med tidigare planering upprättades under våren 2006 en förskolepaviljong motsvarande tre avdelningar vid Kvarntorpsgränd 13/kv. Snesen. Vidare har två förskoleavdelningar öppnat på Stålbogavägen 58 under våren 2006 (tidigare en lokal nyttjad för särskoleverksamhet) genom en omdisponering och verksamhetsmässig anpassning av lokaler inom de pedagogiska verksamheterna.

Vidare har det s.k. G-huset vid Hagsätraskolan byggts om till förskola och verksamhet startade i lokalen vid årsskiftet 2006/07. Projektet innebär en permanent lösning för förskolan Kvarnen som under senare tid har haft sin verksamhet i paviljong (Glanshammarsgatan 11-15) med tillfälligt bygglov. Därutöver bidrar ombyggnationen till att stadsdelsnämnden tillförs två nya förskoleavdelningar. Ett snabbt ökande antalet barn i förskoleålder i Vantör, som också visar sig tydligt i USK:s senaste prognos, innebär ett ökande tryck när det gäller efterfrågan på förskoleplatser. Under vårterminen tillskapas därför fyra förskoleavdelningar genom ytterligare omdisponering inom det befintliga lokalbeståndet och genom inhyrning av lokaler för familjedaghemmens gruppverksamhet. Detta har i första hand varit tänkt som tillfälliga lösningar för att barnomsorgsgarantin ska kunna tillgodoses under våren.

NY INFORMATION SOM TILLKOMMIT UNDER PLANERINGSARBETET

Parallellt med att nya förskoleplatser har tillskapats under år 2006 enligt tidigare planering har förvaltningen påbörjat projektering/utredning av de projekt som ingick i nämndens inriktningsbeslut i mars 2006 och som avsåg att möta behovet av förskoleplatser under 2006-2007. Av de resultat som framkommit i dessa utredningar kan konstateras att flera projekt inte kan drivas vidare då de visar sig bli alltför kostsamma. Detta beror dels på svåra tekniska förutsättningar men också utifrån att SISAB har kraftigt förhöjda byggkostnader. Två av projekten gäller Bandhagen/Högdalen respektive Örby, dvs. de områden där förvaltningen identifierar de största behoven av nytillskott av platser. Utredning pågår fortfarande i nuläget kring en eventuell tillbyggnad av en befintlig förskola i Rågsved, men förvaltningen har ännu inte erhållit någon kostnadskalkyl från SISAB.

Under hösten 2006 konstaterades en snabbt stigande efterfrågan på förskoleplatser (vilket också korresponderade med den nya befolkningsprognosen från USK, ”Prognos 06”). Förvaltningen bedömde att utbyggnaden av permanenta förskoleavdelningar inte skulle hinna bli färdigställda för att möta behovet till höstterminen 2007. I avvaktan på permanenta lösningar fattade därför stadsdelsnämnden beslut 2006-11-21 om beställning från SISAB av utredning och förslagshandlingar för två paviljonger (motsvarande 6 avdelningar) med placering i Örby/Högdalen respektive Rågsved (bilaga 2). Kostnadsbilden från SISAB visar att dessa lösningar blir allt för kostsamma på grund av kort avskrivningstid. Förvaltningen har arbetat intensivt med att finna alternativ till paviljongerna. Detta arbete redovisas under avsnittet *Förslag till förskoleutbyggnad*.

En angelägen frågeställning som har tillkommit under vintern som påverkar planeringsförutsättningarna vad gäller förskoleutbyggnaden är branden vid sarskolelokalerna på Trollesundsvägen 55 i Bandhagen (december 2006). Lokalen, som delades med S:t Örjan/utbildningsförvaltningen, fick så omfattande skador att den fick rivas. Förvaltningens sarskoleelever har integrerats i Bandhagens skola. Redan tidigt under vintern, innan branden, har behovet av ett ställningstagande framgått allt tydligare kring sarskolans lokaler på Trollesundsvägen 55. Detta mot bakgrund av stadens krav på en effektiv användning av lokaler för pedagogisk verksamhet och utifrån prognosen om en snabb ökning av antalet barn i förskoleålder de närmaste åren.

ANALYS AV NULÄGE/KÖSITUATION SAMT KOMMANDE PLATSBEHOV

Nuläge/kösituation

Förvaltningen har nogsamt följt utvecklingen vad gäller behovet av förskoleplatser inför hösten 2007. Nya platsansökningar inkommer i princip dagligen till förvaltningen. Det är förvaltningens erfarenhet att ett flertal familjer ”garderar sig” och anger önskemål om plats i ett tidigare skede än vad som är det faktiska behovet. Detta har framkommit i samtal med köande föräldrar och även i förskolepersonalens kontakter med familjer.

I dagsläget är tillgång och efterfrågan på förskoleplatser till höstterminen i balans. Detta är under förutsättning att de tillfälliga lösningar som tillskapas under vårterminen får fortgå ytterligare en tid, i avvaktan på att permanenta lösningar är färdigställda. Lösningarna utgörs av omdisponering inom lokalerna för pedagogisk verksamhet enligt följande:

- Två nya avdelningar i familjedaghemmens lokaler på Årdalavägen 80 i Örby och på Sjösavägen 4 i Högdalen. Familjedaghemmens gruppverksamhet bedrivs istället i inhyrda lokaler på G:a Huddingevägen i Örby respektive Läggestavägen i Bandhagen.
- En ny avdelning i paviljong som har använts för evakuering i samband med vattenskada på förskolan Önskehemsgatan 32, Högdalen. Förvaltningen undersöker möjlighet till mer lämplig placering av paviljongen då den i nuläget tar en del av den befintliga gårdsytan i anspråk.
- De 14 barn som skulle ha börjat på en ny småbarnsavdelning på Kumlagatan 19, vilken har drabbats av fuktskador i golv, fördelas istället på befintliga småbarnsavdelningar på förskolorna Rågsveds skolplan 5 och Askersundsgatan 8. I förhållande till kommunfullmäktiges mål om 14 barn per småbarnsavdelning innebär detta att tre avdelningar kommer att ha 16 barn och en avdelning kommer att ha 17 barn under perioden mars till mitten av juni. Varje utökad avdelning förstärks med ytterligare en personal.
- Förvaltningens annonsering efter nya familjedaghem har resulterat i att två nya dagbarnvårdare har anställts i början av året.

I Rågsved finns i nuläget en viss buffert till hösten motsvarande ungefär en avdelning.

För att möta behovet av platser under 2007/2008 (och på längre sikt) presenterar förvaltningen förslag på förskoleutbyggnad, se avsnittet *Förslag till förskoleutbyggnad*. Delar av denna utbyggnad kommer att ske fr.o.m. hösten 2007 och utgör därmed en buffert/reserv för den inströmning av platsansökningar som väntas ske under våren och fram till terminsstart.

Kommande platsbehov utifrån USK:s befolkningsprognos

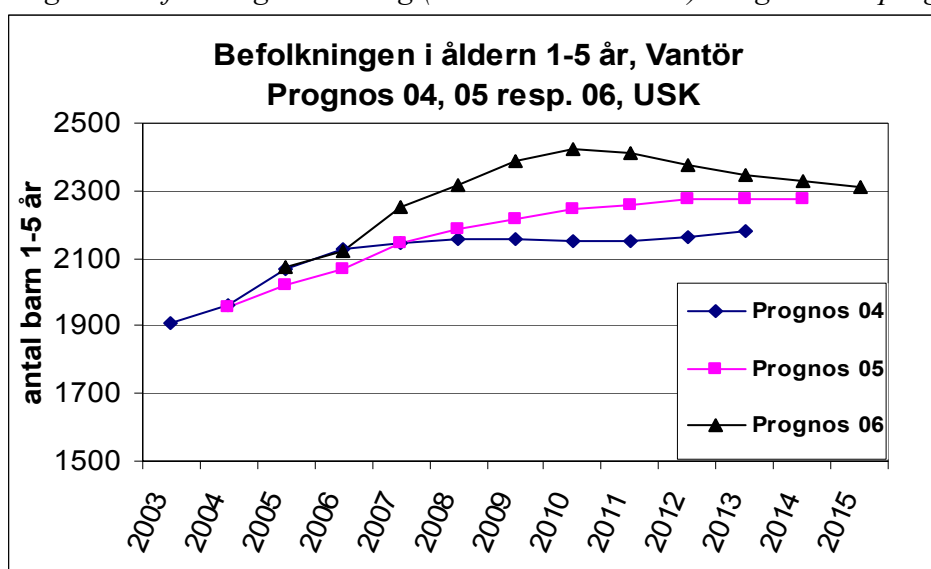
Enligt den senaste befolkningsprognosen från USK (Prognos 06) ökar antalet barn i åldern 1-5 år i Vantör snabbare än väntat de kommande åren. I jämförelse med tidigare prognoser sker en större ökning för denna åldersgrupp under perioden 2006-2014 än vad som tidigare prognostiserats, se diagram nedan där pågående "baby-boom" framträder tydligt. De höga födelsetalen väntas plana ut omkring år 2010.

USK:s prognos förstärker den bild av en snabbt stigande efterfrågan på förskoleplatser de närmaste åren, som presenterades i stadsdelsnämndens inriktningsbeslut för

förskoleutbyggnad i mars 2006 (baserad bl.a. på Prognos 05, USK). I ärendet beskrev förvaltningen att det behövs ca 6 förskoleavdelningar för att möta behovet under 2006-2007 och sammantaget ca 10-13 avdelningar för att möta behovet fram till år 2014. Bedömningen av behovet av nya platser grundade sig till stor del på de bostadsprojekt som då var planerade i Vantör, främst i Rågsved.

Det kan konstateras att behovet av ca 6 nya förskoleavdelningar redan har uppstått. Förskoleplatser motsvarande 6 avdelningar har tillskapats under vintern/våren (G-huset/Hagsåtraskolan 2 nya avdelningar samt 4 nya avdelningar genom omdisponering inom det befintliga lokalbeståndet).

Diagram: Befolkningsutveckling (barn i åldern 1-5 år) enligt USK:s prognoser

Till stor del beror ökningen av antalet barn i förskoleålder på höga födelsetal men också en stor inflyttning i nyproducerade bostäder, t.ex i Bandhagen/Högdalen. USK har i den senaste prognosen inte tagit hänsyn till de bostadsprojekt som förväntas tillkomma i bl.a. Bandhagen/Högdalen enligt signaler från stadsbyggnads- och exploateringskontoren. Planarbetena har ännu inte kommit igång avseende dessa projekt.

Även i Rågsved planeras många nya bostäder. Det är dock osäkert vilken effekt den planerade nyproduktionen av bostäder egentligen kommer att ha på den sammanlagda utvecklingen av antalet barn i förskoleåldern i den stadsdelen. USK bedömer att ökningen av barn utifrån nyproduktionen ”absorberas” av ett för området särskilt in- och utflyttningsmönster. USK har inte heller haft möjlighet att ta någon hänsyn till eventuella effekter av förväntad inströmning till staden under 2007 av flyktingar vid familjeåterföreningar.

Antal inskrivna barn i kommunal förskola i Vantör de senaste åren har motsvarat 55-57 procent av befolkningen i åldern 1-5 år. Med utgångspunkt från ett antagande att den

andelen kommer att gälla även de närmaste åren bedömer förvaltningen att det finns ett behov av ca 11 nya avdelningar fram till år 2010, med fördelning på områden enligt nedan:

Tabell 1: Platsbehov utifrån USK:s befolkningsprognos (Prognos 06)

Område	Ökning i antal barn 1-5 år 2007-2010 enligt USK	Uppskattat behov av förskoleplatser*	Uppskattat behov av nya avd. år 2010
Högdalen/ Bandhagen	184	103	7
Örby	37	21	1
Rågsved	27	15	1 (ev. 2)
Hagsätra	51	29	2
<i>Vantör totalt</i>	<i>299</i>	<i>167</i>	<i>Ca 11</i>

Ingen hänsyn är tagen till eventuella avdelningar som startas av enskild anordnare. Någon sådan planering på nyetablering är inte känd i dagsläget.

Ovanstående innebär att uppskattningsvis behöver förskoleplatser motsvarande fem avdelningar/år tillskapas två läsår framåt, med start från höstterminen 2007. Denna bedömning stämmer mot den faktiska utbyggnad av förskoleplatser motsvarande ca fem avdelningar/år som genomförts de senaste två läsåren.

FÖRSLAG TILL FÖRSKOLEUTBYGGNAD

I tabellen nedan redovisas förvaltningens förslag av lösningar för att möta behovet av förskoleplatser fram till omkring år 2010. Inledningsvis följer vissa klagörande kring de ingående förslagen.

Kommentar till förslagen avseende Högdalen/Bandhagen respektive Örby

För att säkerställa att barnomsorgsgarantin ska kunna tillgodoses i höst föreslår förvaltningen att 5-årsgrupper startas i Högdalen/Bandhagen respektive Örby, vilket lösgör förskoleplatser motsvarande ungefär två avdelningar. Förvaltningen har haft en genomgång av *Örbyskolans* lokaler tillsammans med skolans ledning, där det konstaterades att skolan kan avsätta ytor inom skolans lokalbestånd för en 5-årsgrupp om ca 18-20 barn. Detta måste detaljplaneras under våren.

I Högdalen finns möjlighet att starta en 5-årsgrupp i hemtjänstens lokaler på *Harpundsvägen 91*. Styrelsen för den HSB brf som utgör fastighetsägare ställer sig positiv till detta. Lösningen förutsätter dock en alternativ lokal till hemtjänsten, vilket för närvarande är under utredning. Förvaltningen avser att återkomma till nämnden vid nämndsammanträdet i april med redogörelse kring arbetet med detta.

Återuppbyggnaden av lokalerna på *Trollesundsvägen 55* bör inriktas på förskoleverksamhet. Lokalerna bör dock utformas så att de uppfyller godkänd standard för skollokaler, t.ex. beträffande takhöjd, för att möjliggöra ett flexibelt nyttjande av lokalerna. Inriktningen är i linje med kommunfullmäktiges ambition om ett effektivt nyttjande av lokaler för pedagogisk verksamhet. I avvaktan på att dessa permanenta förskolelokaler är klara (tidigast till årsskiftet 2008/2009) ser förvaltningen ett behov av att tillfälliga lösningar kommer till stånd för att barnomsorgsgarantin ska kunna tillgodoses från och med höstterminen. Förvaltningen utreder för närvarande i vilken omfattning försäkringsmedel täcker ersättningslokaler för *Trollesundsvägen 55* i form av *paviljongslösning på Bedaröbacken i Högdalen/Örby*.

Parallellt undersöker förvaltningen också möjligheterna att tillskapa två småbarnsavdelningar i kommersiella lokaler vid *Sjösa torg i Högdalen*. Fastighetsägaren har vid förfrågan ställt sig positiv till förskoleverksamhet i lokalen, som utgör en f.d. elektronikverkstad. Utredning pågår beträffande planlösning, angöring, möjlighet att avgränsa ytor utanför entréerna m.m. Detta underlag väntas bli klart i mitten av mars. Denna lösning skulle kunna utgöra ett alternativ till paviljong på *Bedaröbacken* eller ett komplement beroende på hur efterfrågan på förskoleplatser utvecklas till hösten och under kommande läsår.

Förvaltningen avser att återkomma till nämnden vid nämndsammanträdet i april med redogörelse kring arbetet med paviljongslösningen i Högdalen och lokalen vid *Sjösa torg*.

Studemaskolan på Kallforsvägen i Bandhagen är en fristående skola som bedrivs i f.d. förskolelokaler. Förvaltningen har i kontakter med skolans ledning fått information om att skolan är i behov av större lokaler. Verksamheten har ett behov av att samordna och samla sin verksamhet som nu är uppdelad på olika adresser. Detta sammanfaller med stadsdelsnämndens behov av förskolelokaler. Alternativa lokaler till *Studemaskolan* är således ett gemensamt intresse och förvaltningen har fört frågan vidare till stadsledningskontoret som för närvarande genomför en översyn av skollokaler i staden. Lokalerna på *Kallforsvägen* rymmer 2-2,5 förskoleavdelningar.

Kommentar till förslagen avseende Rågsved och Hagsätra

Förvaltningen ser möjlighet att starta 1-2 förskoleavdelningar i befintliga lokaler på *Bjursätragatan 72 i Rågsved*. I nuläge nyttjas lokalen av resursenheten inom Barn och ungdom, öppen förskola samt musikpedagogens verksamhet. Förvaltningen har haft en dialog med personalen vid öppna förskolan kring möjligheten att flytta denna verksamhet till *Kumlagatan 19* vid Rågsveds centrum. Personalen har ställt sig positiv

till denna lösning. Förvaltningen arbetar vidare under våren för att finna ersättningslokaler för resursenheten (5 personer) samt musikpedagogens verksamhet.

Tabell 2: Behov av nya förskoleavdelningar perioden 2008-2010 samt förslag på förskoleutbyggnad. Tillfälliga lösningar i kursiv stil.

Område	Behov av nya avd. 2008-2010	Läsåret 2007/08	Läsåret 2008/09	Läsåret 2009/10 Reserv/i planeringen
Högdalen/ Bandhagen	7	2-5 avd. <i>Sjösa torg och/eller paviljong Högdalen.</i> <i>5-årsgrupp, Harpsundsv. 91</i>	4-5 avd. Trolle- sundsv. 55 2 avd. Kallforsvägen/ Studemaskolan	2-3 avd. i samband med nyproduktion av bostäder
Örby	1	<i>5-årsgrupp, Örbyskolan</i>	Se ovan.	Se ovan.
Rågsved	1 (ev. 2)	1- 2 avd. i bef. lokaler Bjursätrag. 72		2-3 avd. ny förskola vid Bjursätrag. 72 1 avd. Spårfinnargr. 17
Hagsätra	2	2 avd. Hagsätrav. 115		Se ovan.
Vantör totalt, permanent utbyggnad	11	3-4	6-7	

Kommentar till kolumnen *Läsåret 2009/10, Reserv/i planeringen*

Utöver lösningar för de närmaste två läsåren, redovisade ovan, avser förvaltningen ha en fortsatt dialog med stadsbyggnads- respektive exploateringskontoret kring planering för möjliga förskolelokaler (alternativt markytor för förskolelokaler) i samband med att nya planprojekt för bostäder tillkommer. Detta gäller i första hand Högdalen och Bandhagen men även Rågsved. Förvaltningen har specifik dialog med stadsbyggnads- respektive exploateringskontoret om *Bjursätragatan 72*, där en ny förskola kan upprättas intill den befintliga byggnaden, enligt nuvarande bedömning.

Som nämndes inledningsvis pågår fortfarande utredning kring en eventuell tillbyggnad av en befintlig förskola vid *Spårfinnargränd 17 i Rågsved*, men förvaltningen har ännu inte erhållit någon kostnadskalkyl från SISAB.

STIMULANSBIDRAG

Stimulansbidrag för utbyggnad av förskolor ska inte längre sökas i särskilda ärenden hos kommunstyrelsens ekonomiutskott. Dock ska ekonomiutskottet även fortsättningsvis besluta om förhyrningar eller ny- om- och tillbyggnader där kostnaderna överstiger vissa fastställda belopp. De nya reglerna innebär att bidrag för kommunala förskolor utgår med 0,4 mnkr i fast engångsbelopp per nytillkommen avdelning. Inga andra stimulansbidrag utgår. Beslut om stimulansbidrag fattas av kommunstyrelsen efter hemställan från nämnden i tertiärrapport.

FÖRVALTNINGENS SYNPUNKTER

Det kan konstateras att USK:s befolkningsprognoser i sig inte är helt tillförlitliga i bedömningen av hur efterfrågan på förskoleplatser kan komma att utvecklas på lite sikt. Prognoserna för befolkningsutvecklingen revideras årligen och man kan se tämligen stora förändringar från år till år, bl.a. på grund av att bostadsprojekt tillkommer eller utgår. För att erhålla en mer uppdaterad och konkret bild vad gäller nyproduktionen av bostäder har förvaltningen en kontinuerlig dialog med stadsbyggnads- och exploateringskontoren, vid minst två tillfällen per år.

Förvaltningen anser att nämnden bör ha beredskap för ett högre antal barn i förskoleålder i Högdalen/Bandhagen respektive Rågsved än vad USK prognostiserar pga. osäkerheten i befolkningsprognoserna.

Under det löpande arbetet med att tillgodose barnomsorgsgarantin på kort och lång sikt inträffar också händelser som påverkar planeringsförutsättningarna kraftigt, t.ex. de vattenskador som inträffade vid två förskolor under sommaren/hösten 2006 med skyndsamma åtgärder för evakuering som följd. Vidare visar erfarenheter att vissa förslag till förskoleutbyggnad kan visa sig vara omöjliga att genomföra pga. tekniska/ekonomiska hinder efter närmare utredning. Det är angeläget att nogsamt följa utvecklingen när det gäller hur kösituationen och eventuellt tillkommande planprojekt för bostadsproduktion i Vantör. Behovet av förskoleplatser kan komma att förstärkas i takt med bostadsbyggandet, särskilt i Högdalen/Bandhagen. Något eller flera bostadsprojekt kan dock falla bort eller bli vilande av t.ex. konjunkturmässiga skäl eller fördröjda av olika orsaker.

Mot bakgrund av ovanstående anser förvaltningen därför att det är angeläget att de närmaste åren undersöka möjligheten till fler förskoleplatser än det faktiskt förväntade behovet, i likhet med vad som beslutades av nämnden i samband med inriktningsärendet år 2006.

Nämnden föreslås ge förvaltningen i uppdrag att planera förskoleutbyggnad, enligt redovisning i detta ärende. Nämnden föreslås vidare ge förvaltningen i uppdrag att påbörja projektering för återuppbyggnad av förskola/skola med 4-5 avdelningar på fastigheten Trollesundsvägen 55 enligt redovisning ovan och återkomma till nämnden med genomförandeärende. Slutligen föreslås att nämnden beslutar att ge förvaltningen i uppdrag att hos SISAB återta beställning av förskolepaviljong avseende Rågsved.

BILAGA

1. Inriktningsbeslut SDN 2006-03-23, inriktningsärende gällande förskoleutbyggnad, samt protokollsutdrag § 58/2006.
 2. Beställning av förskolepaviljonger SDN 2006-11-21 samt protokollsutdrag § 238/2006.
-